

Internetconsultatie Zelfstandigenwet

Politieke partijen VVD, D66, CDA en SGP presenteerden op 3 april dit jaar hun initiatiefwetsvoorstel voor de [Zelfstandigenwet](#). Het wetsvoorstel biedt zelfstandigen de mogelijkheid om met *rechtszekerheid* voor opdrachtgevers te werken. De wet biedt een alternatief op de bekritiseerde VBAR. Waar ligt het grootste verschil tussen de twee wetsvoorstellen?

- VBAR: Ja een arbeidsovereenkomst, tenzij ondernemend;
- Zelfstandigenwet: Nee geen arbeidsovereenkomst, mits ondernemer.

De gedachte van de Zelfstandigenwet is positief, maar bij nadere bestudering van het wetsvoorstel komen er toch kritische punten bovendrijven. Zeker voor de zorgsector. Het is belangrijk dat alle betrokkenen, waaronder zzp'ers, hun mening geven over dit wetsvoorstel. Dat geldt ook voor ZZP-erindezorg.nl. Hieronder lees je onze ingestuurde tekst.

Ons vertrekpunt: 'dwang' leidt tot minder arbeid

Op een waarderende manier kunnen werken leidt tot veel hogere arbeidsproductiviteit. Dit is herhaaldelijk [wetenschappelijk aangetoond](#). Om een waarderende werkplek mogelijk te maken zijn er twee ingrediënten nodig. Een werkende die voldoende waardering ervaart en zijn ambities kan verzilveren enerzijds, en een werkplek die dit faciliteert anderzijds. Met als resultaat voor de werkgevende dat er meer werk wordt verzet, de cultuur een aanzuigende werking heeft en er sprake is van minder verzuim en verloop. Dit zijn feiten, omdat een mens nu eenmaal meer doet als de omgeving passend is.

Dat we anno 2025 nog steeds om een dwingende arbeidswet uit 1907 heen werken, past al decennia niet meer. Ook de Zelfstandigenwet neemt geen afscheid van 1907 en werkt er - kunstig- omheen. In 1907 was het waarderend om een vast contract te krijgen en beschermd te worden. In 2025 is een vast contract knellend en is een flexibele manier van werken de norm. *'Dwingend arbeidsrecht', 'gezag', 'het vaste dienstverband als norm' en 'werkenden moeten via een dienstverband beschermd worden'* staat heel ver af van werkenden. Sterker nog, er zijn sectoren waar het dienstverband aantoonbaar bijdraagt aan verzuim. Verwijzen naar zo'n dienstverband als norm wordt dan onethisch.

Als dwang tot minder arbeid leidt, is het niet meer dan logisch dat de overheid stopt met dreigen met een dienstverband.

Goed gedaan: vertrek vanuit degene die het werk doet

De aanpak van de Zelfstandigenwet begint bij de zelfstandige zelf, in plaats van bij de gezagsrelatie. Daarmee sluit het vertrekpunt aan bij dat van onszelf: het gaat in eerste instantie om degene die het werk doet, daarna pas om de arbeidsrelatie. Het concept wetsvoorstel erkent autonomie, eigen regie over werktijden en zelf risicodrager zijn als kenmerken van echt ondernemerschap. Door te starten bij de persoon die het werk doet en niet bij de werkrelatie,

wordt de toets persoonlijk en toekomstgericht. Het sluit daarmee aan bij wat het zelfstandige bestaan in de praktijk betekent. De keuze om via toetsing vooraf een beeld te kunnen vormen over de mogelijkheden en daarmee te streven naar rechtszekerheid, is een sterk uitgangspunt. Voor zzp'ers in de zorg zijn er echter wel twee elementen die opvallen en weinig werkbaar zijn in de praktijk. Want zoals de [Zelfstandigenwet nu opgesteld is, houdt dit de onzekerheid in stand](#).

Zelfstandigentoets en werkrelatietoets nog niet concreet

Het doel van de Zelfstandigenwet is dat het duidelijkheid vooraf moet bieden aan zowel opdrachtnemer als opdrachtgever. Voor een zelfredzame arbeidsmarkt is nodig dat er concrete en praktische hulpmiddelen ontstaan waarmee zzp'er en opdrachtgever tot een gezamenlijke beoordeling kunnen komen. De webmodule heeft aangetoond wat er ontstaat als de beoordeling onvoldoende concreet is. Op dit moment is de Zelfstandigenwet onvoldoende concreet over de toetsingskaders 'Zelfstandigentoets' en 'Werkrelatietoets'.

De zelfstandigentoets vereist dat aan vijf criteria wordt voldaan, die criteria bestaan uit vaag geformuleerde subcriteria zonder weging of meetbare norm. De werkrelatietoets leunt op vier criteria die zijn geïnspireerd op Belgisch recht, waaronder vrijheid van werktijd en afwezigheid van hiërarchisch toezicht. In de Zelfstandigenwet worden er echter zoveel uitzonderingen en nuanceringsen gebruikt dat ze onvoldoende houvast bieden. Dat ondermijnt juist het doel van de wet: rechtszekerheid vooraf.

De Zelfstandigentoets en Werkrelatietoets zijn wel degelijk heel specifiek te maken. [Een pilot leverde goede en werkbare resultaten op](#). Dit onderdeel van het wetsvoorstel kan daarmee verbeterd worden.

Wel sectoraal uitsluiten, maar niet sectoraal waarderen?

De Zelfstandigenwet introduceert een sectorale benadering via het zogenaamde “*sectoraal rechtsvermoeden*”, waarmee hele sectoren op voorhand als 'risicovol' kunnen worden bestempeld. Het label 'risicovol' krijgt de zorgsector al enkele jaren met regelmaat, zonder dat dit verwijt verder onderbouwd hoeft te worden door beleidsmakers, Belastingdienst of politici. Met het *sectoraal rechtsvermoeden* lijkt de Zelfstandigenwet een opt-out te creëren voor complete sectoren. Een uitsluiting op basis van branche, zonder dat er een alternatief voor handen is.

Met het sectoraal rechtsvermoeden ontstaat sectorale dwang. Het valt op dat de Sociaal Economische Raad (SER), waar vakbonden voor werknemers stevig vertegenwoordigd blijven, een sector mag voordragen. Juist op die plek worden 'dwingend arbeidsrecht', 'gezag' en 'het vaste dienstverband' nog steeds als de norm gezien. Dit staat in schril contrast tot de praktijk. In publieke sectoren zoals zorg en onderwijs staat de kwaliteit van het dienstverband al jaren onder druk en vormt dat inmiddels geen alternatief meer voor zzp.

De zorgsector was op weg naar constructieve afspraken binnen een [Fiscaal Kader ZZP Zorg](#). Inmiddels ligt er een uitstekend alternatief vanuit opdrachtgevers: het [Fiscaal Kompas ZZP Zorg](#). Voorkom sectorale dwang en ga over tot het sectoraal waarderen op zelfstandig ondernemerschap. Dit onderdeel van het wetsvoorstel kan andersom ingestoken worden.

Durft de Zelfstandigenwet écht te kiezen?

Het huidige concept van de Zelfstandigenwet lijkt de wens van werkenden aan de ene kant en oude principes vanuit de polder aan de andere kant te willen combineren. Daarmee is de Zelfstandigenwet helaas veel meer compromis geworden, dan het aanvankelijk leek.

Tot op heden kiest de Zelfstandigenwet ervoor om níet concreet te worden bij de Zelfstandigentoets en Werkrelatietoets, terwijl dit wel kan. Daarnaast kiest zij voor de optie om complete sectoren uit te (laten) sluiten, waardoor discriminatie op basis van niet onderbouwde aannames wetgeving wordt. Daarmee komen we weer terug bij dwingende principes zoals 'gezag' en '*het vaste dienstverband als norm*' uit de vorige eeuw. Dat gaat de arbeidsmarkt in Nederland niet verder helpen. De vraag wordt daarmee of de Zelfstandigenwet écht durft te kiezen. Op dit moment doet zij dit niet.

Als we mensen willen beschermen, bescherm dan vooral cliënten en patiënten. Geef zelfstandig ondernemers definitief de ruimte, juist in de zorg.